

економіки» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://iee.org.ua/files/alushta/06-shkvorec-kryteryu_ta_pokaznyku.pdf.

e-mail: ira-viter@ukr.net

Вітер І.Я., *Заступник начальника управління-начальник відділу розвитку промисловості та фінансово-економічного аналізу управління розвитку реального сектору економіки та підприємництва департаменту економічного розвитку і торгівлі Тернопільської облдержадміністрації*

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ РОЗРОБЛЕННЯ ПРОМИСЛОВОЇ ПОЛІТИКИ НА ІННОВАЦІЙНІЙ ОСНОВІ

Viter I.Y., *Deputy Head of Department – Head of Office for Industrial Development and Financial and Economic Analysis, Department for Real Economy Development and Entrepreneurship, Department for Economic Development and Trade, Ternopil Regional State Administration*

CONCEPTUAL FOUNDATIONS FOR INDUSTRIAL POLICY DEVELOPMENT BASED ON INNOVATIONS

Сучасний світ, з одного боку, зіткнувся з необхідністю реалізації так званої третьої промислової революції, а з іншого – має характерну особливість, пов'язану з актуалізацією для багатьох країн процесів реіндустріалізації, зміст яких полягає в подоланні вкрай низьких темпів економічного зростання за рахунок піднесення, перш за все, галузей обробної промисловості. Реіндустріалізація формує можливості подолання технологічного відставання, яке найпомітніше проявилось в період трансформаційних перетворень.

До країн, які мають у першу чергу здійснити реіндустріалізацію, належить і Україна, яка втратила значну частку промислового потенціалу і без його подальшого нарощування може опинитися серед держав, не здатних самотійно розв'язувати наявні соціальні проблеми в частині як підвищення рівня життя населення, так і використання можливостей реалізації його креативних здібностей.

Україна, як і багато посткомуністичних країн, у результаті трансформаційних перетворень потрапила в подвійну пастку, оскільки ко-

лишня модель суспільного устрою і економіки не змогла адекватно відповісти на зумовлені науковотехнічним прогресом виклики сучасності, адже ідеологічна конструкція тієї системи, заснованої на мобілізації ресурсів та індустріалізації країни, виявилася неспроможною масово використовувати нову техніку, технології та принципи організації діяльності.

У зв'язку із зазначеним, дедалі гостро постає проблема вироблення виваженої та дієвої промислової політики, орієнтованої на покращення показників розвитку промислового комплексу, а відтак усієї економіки країни.

В інноваційному розвитку дедалі перспективнішим пріоритетом стає активізація інститутів розвитку в системі координат державно-приватного партнерства, орієнтованого на прискорення інновацій, оскільки в промисловій політиці такого зразка серед основних її завдань особливо виокремлюються пов'язані із забезпеченням довгострокового економічного зростання на відповідній інноваційній основі. Ми згідні з висновком Кириленко О.П. та Вавричук О.С., що «Саме державно-приватне партнерство дозволяє впровадити у виробництво, соціальну сферу нові досягнення науки і техніки. Об'єднання зусиль держави і бізнесу щодо реалізації інвестиційно-інноваційної політики допоможе вийти з кризи, в якій опинилася економіка країни» [1, с. 104].

Промислова політика на інноваційній основі повинна стати політикою розвитку та спрямовуватись на формування виробництва у важливих для країни видах діяльності шляхом реалізації порівняльних переваг, створюваних за рахунок як кон'юктурних, цінових чи природних обставин, так і політики розвитку людського капіталу на засадах підвищення, перш за все, рівня освіти та досягнення успіхів у науці, техніці і технологіях.

Оновлення промислових видів діяльності на інноваційній основі повинне включати основні компоненти сучасної промислової стратегії, а саме:

- партнерство уряду та промисловців як інституційний механізм інноваційних змін;
- визначення середньо- і довгострокових цілей на основі аналізу виявлених проблемних питань майбутнього розвитку, а також стратегій за видами діяльності;

– підтримка урядом розробки нових технологій та їх комерціалізації відповідно до визначеної стратегії;

– підтримка промислових видів діяльності в напрямі підвищення конкурентоспроможності економіки країни;

– розробка та реалізація заходів щодо підвищення привабливості для бізнесу з використанням податкових інструментів, регуляторних засобів розвитку відповідних ринків як у середині країни, так і за кордоном.

У разі домінування цих факторів завдяки діяльності саме держави розвитку, яка несе відповідальність за реалізацію промислової політики, остання набуде ознак інноваційного спрямування. Для таких же країн, як Україна, це передбачає можливість налагодження нових коопераційних зв'язків у новому промисловому перерозподілі, орієнтованому на забезпечення попиту, сформованого новою промисловою революцією, спрямованою в тому числі й на витіснення багатьох видів діяльності за рахунок автоматизації трудомістких її видів.

Основним інструментом таких змін є, як відомо, нова промислова політика європейських держав, оскільки саме завдяки черговій модернізації промисловості на новій технологічній основі забезпечуватиметься сучасна могутність їх економік, отже, їх безпека, рівень якої має постійно зміцнюватися з огляду на сучасні виклики, що особливо характерні для України.

Для того щоб досягнути ефекту секторального характеру експортоорієнтованої промислової політики інноваційного спрямування, необхідно використати відповідні механізми оподаткування, диференційовані за видами діяльності, вплив яких може бути найбільш успішним.

У процесі розробки і реалізації промислової політики важливо використовувати підходи, характерні саме для національної промислової політики, яка реалізується в інтересах не окремих товаровиробників, а суспільства та економіки в цілому.

Промислова політика інноваційного характеру передбачає використовувати заходи, спрямовані на розширення конкуренції в інтересах розвитку за допомогою формування нових ринків шляхом збільшення попиту на відповідну нову продукцію всередині країни через державні замовлення, підтримки її експорту, в тому числі по дипломатичних каналах, а також організації зарубіжних виставок, міжнародних форумів і т. д.

Перехід до національної промислової політики інноваційного типу в інтересах розвитку всієї економіки і, відповідно, всього суспільства дозволить уникнути таких негативних моментів, які раніше мали місце на практиці:

- пріоритетність політичного циклу в економічній політиці;
- неоднозначність вибору пріоритетів та ключової ролі централізації;
- збереження традиційних груп впливу;
- поєднання інтересів бізнес-груп і груп впливу в державному апараті, використання непрозорих механізмів державно-приватного партнерства;
- монопольний вплив окремих груп на вибір пріоритетів промислової політики;
- відсутність діалогу між державою, суспільством і бізнесом;
- відсутність незалежного моніторингу результатів промислової політики.

У промисловій політиці інноваційного типу важливими є формування нових виробництв і виведення їх продукції на світові ринки. Важливо, щоб промислова політика, будучи інструментом цілеспрямованої реалізації державних пріоритетів, у сучасних умовах мала характер інновації, тобто була спрямована на досягнення на внутрішньому і зовнішніх ринках конкурентних переваг, які спиратимуться на унікальні ресурси, нагромаджені активи, інноваційні здобутки.

Найважливішими складовими інновацій і, відповідно, промислової політики країни є визначення глобальних переваг її економіки в секторальному розрізі та розвиток фінансової і банківської інфраструктури, що дозволить забезпечити успіх у довгостроковій перспективі. Провідну роль також відіграє оцінка місця промислової та інноваційної діяльності в глобальних технологічних ланцюгах, орієнтованих на створення додаткової вартості.

У всій безлічі видів промислової та інноваційної діяльності слід визначити критично важливі сектори економіки для здійснення програми з їх підтримки та співінвестування. У сфері інноваційно-промислової діяльності важливо виокремити ті види, розвиток яких системно впливає на конкурентоспроможність провідних напрямів, насамперед промислового.

Завдяки обґрунтованій промисловій політиці розширюється горизонт планування її розвитку, оскільки строки її реалізації виходять далеко за

межі навіть трирічного бюджетного планування. Без цього послідовної промислової політики з інноваційними характеристиками бути не може. Тому сьогодні Україні дійсно потрібен закон про промислову політику в цілому.

Для інших видів промислової діяльності важливо підвищити експортну активність, розширивши доступ до здешевлених фінансових ресурсів шляхом створення відповідних інститутів для кредитування і страхування експорту з використанням механізмів субсидування процентних ставок експортерам, насамперед, високотехнологічної продукції, а також продукції для малого і середнього бізнесу, який бере участь у міжнародній кооперації, вбудовуючись у глобальні технологічні ланцюжки. Цей підхід доцільно розглядати як складову промислової політики, спрямовану на реіндустріалізацію економіки України, оскільки, як відомо, страхування експортних поставок розширює можливості кредитування експорту в рамках програми реіндустріалізації промисловості та нарощування обсягів експортних поставок її продукції.

Література:

1. Кириленко О.П. Державно-приватне партнерство як ефективний інструмент реалізації інвестиційно-інноваційної політики / О.П. Кириленко, О.С. Вавричук // Фінансова політика інвестиційно-інноваційного розвитку України: моногр. / За ред. В.Г. Дем'янишина. – Тернопіль: Економічна думка, 2014. – С. 104–111.